บทวิจัย

ความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อการมีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นมากเกินเกณฑ์ขณะตั้งครรภ์ ของหญิงตั้งครรภ์ในภาคตะวันออกของประเทศไทย*

สุพิศ ศิริอรุณรัตน์**

ตติรัตน์ เตชะศักดิ์ศรี* วรรณี เดียวอิศเรศ*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีผลการมีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นมากเกินเกณฑ์ขณะตั้งครรภ์ ของหญิงตั้งครรภ์ในภาคตะวันออกของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุครรภ์ 36 สัปดาห์ขึ้นไป ฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลทั่วไป ในเขตจังหวัดภาคตะวันออกของประเทศไทย ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2558 จำนวน 560 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ และการสุ่มอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติไคสแควร์ วิเคราะห์ความเสี่ยงสัมพัทธ์ (Odds Ratio) วิเคราะห์ปัจจัยทำนายด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุโลจิสติก

ผลการศึกษาพบ อุบัติการณ์ของการมีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นมากเกินเกณฑ์ขณะตั้งครรภ์ ร้อยละ 35.4 ปัจจัยเสี่ยงของการมีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นมากเกินเกณฑ์ขณะตั้งครรภ์ ได้แก่ การมีดัชนีมวลกายเกินก่อนการตั้งครรภ์ (OR=4.27,95% CI = 2.92-6.20) รองลงมาคือ การรับรู้รูปร่างที่ผอมกว่าที่เป็นจริง (OR=2.27, 95% CI =1.44-3.56) ไม่ได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัว (OR=1.92, 95% CI =1.23-2.98) มีประวัติการเจ็บป่วยในอดีตด้วยภาวะน้ำหนักเกิน อ้วน หรือเบาหวานขณะตั้งครรภ์ครั้งก่อน (OR=1.65, 95% CI =1.15-2.34) พฤติกรรมการควบคุมน้ำหนักไม่ดี (OR=1.53, 95% CI =1.06-2.22) และลำดับครรภ์หลัง (OR=1.51, 95% CI =1.05-2.17) ส่วนปัจจัยทำนายการมีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นมากเกินเกณฑ์ขณะตั้งครรภ์ ได้แก่ การมีดัชนีมวลกายเกินก่อนการตั้งครรภ์ (Adjust OR=4.34, 95% CI =2.97-6.34) ไม่ได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัว (Adjust OR=1.87, 95% CI =1.17-3.00) ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งอาหารยาก (Adjust OR=1.84, 95% CI =1.01 – 3.32)

ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการพยาบาลเพื่อดูแลหญิงวัยเจริญพันธุ์ให้มีการควบคุมน้ำหนักให้อยู่ในเกณฑ์ปกติก่อนการตั้งครรภ์ และจัดบริการดูแลสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ โดยเฉพาะในกลุ่มเสี่ยงที่มีดัชนีมวลกายเกินก่อนการตั้งครรภ์ให้มีพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่เหมาะสมโดยให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน

คำสำคัญ: น้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นมากเกินเกณฑ์ขณะตั้งครรภ์/ หญิงตั้งครรภ์/ ปัจจัย

---

*วิจัยนี้ได้รับเงินทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณเงินรายได้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557

** ผู้รับผิดชอบหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Prevalence and Factors Affected to Excessive Gestational Weight Gain among Pregnant Women in the Eastern part of Thailand*

Supit Siriarunrat**

Tatirat Tachasuksri* Wannee Deoisres******

ABSTRACT

This descriptive cross section study aimed to explore a prevalence of and factors affected to excessive gestational weight gain among pregnant women in the eastern part of Thailand. Samples were 560 pregnant women attending in antenatal services of public general hospitals in eastern part of Thailand. Samples were collected by using stratified sampling and random sampling techniques. Self-administrated questionnaires were used to collect data. Data were analyzed by using descriptive statistics, Chi-square, Odds-ratio, and Binary logistic regression.

Results revealed that the prevalence of pregnant women with excessive gestational weight gain was 35.4%. Risk factors of excessive gestational weight gain during pregnancy were over pre-pregnancy body mass index (OR=4.27, 95%CI =), misperception of their body image (OR=2.27, 95% CI =), lack of family support (OR=1.92, 95% CI =), history of overweight/obese/or gestational diabetes mellitus in previous pregnancy (OR=1.65, 95% CI =), bad behavior to control weight gain during pregnancy (OR=1.53, 95% CI =), and multipara pregnancies (OR=1.51, 95% CI =). Predicting factors of excessive gestational weight gain during pregnancy were over pre-pregnancy body mass index (Adjust OR=4.34, p 95% CI =), lack of family support (Adjust OR=1.87, 95% CI =), and difficulty to access food sources (Adjust OR=1.84, 95% CI =)

The results suggest nurse and midwife to conduct nursing care plan for encouraging reproductive women to control their weight before becoming to pregnant women. Further, nurse and midwife should provide family participation antenatal care service to take care of pregnant women, particularly who have over pre-pregnant body mass index, by managing their good eating behaviors and helping them to control their appropriate gestational weight gain during pregnancy.

Key words: Excessive gestational weight gain/ Pregnant women/ Factors

***Research Fund support by Faculty of Nursing, Burapha University, Thailand in 2014

**Corresponding Author, Assistant Professor, Department of Maternal & Newborn Nursing and Midwifery, Faculty of Nursing, Burapha University

*** Assistant Professor, Department of Maternal & Newborn Nursing and Midwifery, Faculty of Nursing, Burapha University

****Associate Professor, Department of Maternal & Newborn Nursing and Midwifery, Faculty of Nursing, Burapha University